

“Bir romancı hayatı çok daha detaylı, birçok insanın gözlemleyip geçtiği noktalarıyla beraber kurgularken yani bir defa daha soyutlarken, bize aslında iskaladığımız hayatı bir film gibi gösterir. Evet, o hayatın içinde yaşıyoruz ama birçok detayı iskalayarak. İşte romancılar bu detayları iskalamayan koleksiyonculardır.”

Yazarın sesi romanda olmalı ama bağırmamalı

Söyleşi: Selda YEŞİLTAS
Fotograf: Damla SALOR

Bir kitabın kapağını açtığınızda aldığınız koku nedir? Kâğıt, mürekkep kokusu mu? Yanıldınız... Hakan Yaman'ın kitaplarında burnunuza gelen koku buram buram edebiyattır. İsrail'in Kanatları'nda tann kulağınıza yaşamın sırrını fısıldar, Fotoğraftaki Kadın'da Suphi olur, aşkı ararsınız. Aşkın arayışı olduğu gerçeği yolunuzu keser ama yılmazsınız. Güz Kokulu Günahlar ise bambaşka bir dünyaya sürükler. Kimi zaman Alfredo olur dostu, sevgiliyi bedeninizin acıyla yoğrulduğunda yaşar, kimi zaman Isabella olur tutkununuzun esaretinde, günahın bedeninizden damarlarınıza yayılmasını seyredersiniz. Aynı üç dünyaya götüren bu üç eser sizi ortak bir noktada buluşturur; betimlemelerle kurulmuş hayatlar. Gösterişe kaçmaz Hakan Yaman. Anlatılacak bir şeyler vardır elbet, bağırmadan, naif bir kurguyla anlatır. Şamar olur patlar her bir kitap suratınızda. Sonuçta dayanamaz, kendinizi Beyoğlu'na atar ve Tünel'e doğru yürürken bulursunuz Hakan Yaman'ı... Kafanızdaki onca soruyu birbiri ardına sıralarken, o gözündeki ışıkla tek tek yanıtlar. Saatler geçer, doymadan kalkarsınız o masadan; cebinizde bir dolu sözcük yumağıyla... Bütün bu sözcükler ağırlaşıyor, yürütmez diye döktük bu kâğıtlara. Ki sizler de yazının bir yerinde Hakan Yaman'ı bulun diye...

Yazarlık yolculuğunun neresinde görüyorsunuz kendinizi?

Henüz çok başındayım. Yazıya geç başlamadım fakat yazın dünyasına geç giriş yaptım. 1985 senesinden beri bir şeyler yazıyorum. 90'lı yıllarda yazıya ara verdim. 2000'li yıllarda yeniden yazmaya başladım. İlk romanım İsrail'in Kanatları 2007 yılında çıktı. Ardından bir yıl sonra Fotoğraftaki Kadın isimli romanım yayımlandı. 2009 yılında Yunus Nadi Roman Ödülü'nü aldım. 2011 yılında da Güz Kokulu Günahlar adlı romanım yayımlandı. Hâlâ yazarlığın başındayım. Üç romanla yazarlık yolculuğunda tam olarak istediğim yere geldiğimi söyleyemem. En iyi romanımı yazmadım henüz.

Edebiyat tutkununuz nereden geliyor?

Bende edebiyat tutkusu her zaman vardı. Ortaokuldan itibaren klasiklerle başlayarak hayatımın her döneminde okudum. Artık sen de bir şeyler yaz sesini duyduğum, bende ilk yazı kıvılcımlarının çıktığı yıl, 1985 senesidir. Ortaokul ve lise döneminde sürekli okuduğum klasiklerden

çok etkilenmişim. Sonra yazmaya başladım. Yazmaya başladıktan sonra da okurluk hiçbir zaman kesintiye uğramadı. Hâlâ düzenli olarak kitap okurum. Roman, edebi türler arasında kendime en yakın bulduğum tür oldu hep.

Siz yalnızca kitap yazmıyor aynı zamanda düzenli bir işte de çalışıyorsunuz. Üstelik de çok yoğun çalışıyorsunuz. Bütün bu koşuşturma arasında zamanı bu denli iyi kullanmayı nasıl başarıyorsunuz?

Zaman konusuna çok kafa yoran biriyim. Zaman, üzerinde inceleme yaptığım, okuduğum bir kavram. Günümüz insanının zamanla ilgili problemleri olduğunu bir gerçek. Fakat biraz çaba ile ve zamanı doğru yönetmeyi öğrenerek bu olumsuzluğun üstesinden gelinebiliyor. Ben bunu bir ölçüde başarabildiğimi düşünüyorum. Sorun şuradan kaynaklanıyor. Çoğunlukla günün 24 saatini doğru değerlendirmeyi be-

ceremiyoruz. Ya tembeliz zamansızlıktan şikâyet ediyoruz ya da tercihlerimizi doğru belirlemiyoruz. Kendimize bile yalan söylüyoruz ve aslında hiç yapmak istemediğimiz şeyleri yalnızca zamansızlıktan dolayı yapamadığımız mazeretinin ardına saklanıyoruz. Günümüz çok iyi programladığınız takdirde zamanın size sorun çıkaracağını düşünmüyorum.

Yeni projenizle ilgili kısa da olsa bilgi vermenizi istesek...

Yeni romanımın adı Romancı... Bir romancının iç dünyası ve başından geçenleri anlatacağım. Henüz kafamdaki kurgu tam olarak oturmadığından daha fazla detay vermek istemiyorum. Çünkü zamanla her şey değişebiliyor. Ben de pek çok yazar gibi yazarken sağa sola savrulabiliyorum bazen. Bugüne kadar yazdığım romanlarda bunu yaşadım. Önceden tasarladığımla yazdığım finalin bambaşka olduğu bile oldu. Böyle olması benim de hoşuma gidiyor, yazarken ben de meraklanıyorum.

Yazdığınız ikinci kitapla (Fotoğraftaki Kadın) Yunus Nadi Roman Ödülü gibi önemli bir ödül almak neler hissettirdi?

Çok mutlu oldum. Yazarlık Türkiye'de manevi tatmin işi... Bugün Türkiye'deki hiçbir yazar Amerika'daki yazarlar gibi yüzme havuzlu malikânelerde yaşamıyor. Bize bir eleştirmenin yazdığı iki satır yazı, bir okurdan duyduğumuz güzel birkaç söz yetiyor. Prestijli bir ödül almak da manevi tatminin yanında daha sonra yapacaklarınızla ilgili itici bir güç oluşturuyor. Henüz ikinci romanımda böyle önemli bir ödül almak beni fazlasıyla memnun etti. O günden sonra yazarlığa da farklı bakmaya başladım. İlk romanını yazarken insan pek bir şey anlamıyor, belirsizlikler içinde yazıyor. Daha romanın yayınlanacağını garanti bile yok. İkinci romanda, acaba kendimi kabul ettirebilecek miyim düşüncesi sarıyor insanı. İkinci kitabımın bu kadar takdir görüyor olması bundan sonra yapacağım işler için bana büyük bir güç verdi.

Bu ödül okurlarınızın beklentilerini yükseltmiş midir?

Benim henüz Türkiye'de çok geniş bir okur kitlem yok. Yayımlanan çok kitap var ve çok yazar var. Kısacası az okuyor, çok yazıyoruz. Okurların değil de belki edebiyat dünyasının beklentileri olabilir. Ben ödülleri okurlar üzerinde pek etkisi olduğunu düşünmüyorum. Ödüller daha çok edebiyat dünyasında yankı buluyor. Türkiye'de ödül alan hiçbir kitabın satışlarında bir artış olmuyor. Çok satanlar ise genellikle ödüllere yakınından geçmeyen, edebiyat dünyasının burun kıvrıldığı kitaplar oluyor. Bu nedenle edebiyat ödülleri okurları çok ilgilendirdiğini düşünmüyorum ama edebiyat dünyasının beklentisi artmış olabilir.

Türkiye'de okur kitlesi çok az zaten. Üstüne roman okuru daha da az.

Aslında okur az değil. Avrupa ile kıyasladığınızda tabii ki az ama dikkat ediyorum kitap fuarları oldukça kalabalık. Bu kadar yayıncı var, her yerde kitapçılar, kitap kafeler, insanların elinde eskiden olduğundan daha çok kitap görüyorum. Belli ki bir okur kitlesi var. Var ama bu kitle ne okuyor? Önemli olan bu sorunun cevabı... Evet, okur roman okumuyor. Roman okuyacaksa da çok satanlara yöneliyor. Kitap raflarına pazarlama stratejisi hakim. Özel reklamcısıyla çalışan, yayınevinin desteğini alan yazarların kitapları satılıyor. Bunların sergileniş biçimle-

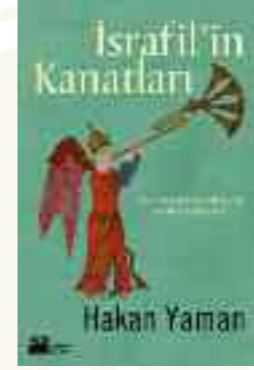
ri bile farklı. Diğer kitapları arasanız da bulamıyorsunuz. Okur reklamı olmayan, göz önünde durmayan kitabı almaz. İşte bu yönlendirmeler Türk okurunu çok etkiliyor. Böyle bir yönlendirme dışında kalan kitaplar maalesef okunmuyor. Bir de çok kitap çıkıyor. Bugün Türkiye'de her yıl yaklaşık 350-400 roman yayımlanıyor. Edebiyat dergilerinin sayıları ve okurları az, gazetelerin kitap ekleri az. Onları da genelde yazarlar takip ediyor. Sonuç olarak okur doğru yönlendirilmiyor.

İnsanlarda bir de romanların insana bir şey katmadığı inancı hakim.

Bu büyük bir yanılgı... Hayatın gerçeğini yazmakla kurgusunu yazmak arasında ciddi farklar vardır. Örneğin bir tarih kitabında anlatılan yaşanmış bir olay hiçbir zaman kurgulanmış bir roman kadar derinlikli, dolgun ve insana hayatı tüm detaylarıyla gösterebilecek, o anı yaşatacak kadar gerçekçi ve doygun anlatılamaz. Okur da kuru tarih kitapları, araştırma kitapları veya bilim kitapları hayatı tam olarak kavrayamaz. Sadece bir konudaki bilgisini artırmış olur ki bu da tek başına insana yetmez. Bir romancı hayatı çok daha detaylı, birçok insanın gözlemleyip geçtiği noktaları birlikte kurgularken ve bir kez daha soyutlarken bize aslında hayatın ıskaladığımız yüzünü bir film gibi gösterir. Evet, yaşıyoruz ama pek çok ayrıntıyı ıskalayarak... İşte romancılar bu hayatın özünü dair ayrıntıları ıskalamayan koleksiyonculardır. Romancılar yaşamın içindeki özlere bir anı gibi toplar ve sizin yaşadığınız hayatı size bir kez daha anlatırlar. Romanın ana konusu insan ve insan ilişkileridir. Hayatın ta kendisi yani... Günümüzde romanları daha çok kadınlar okuyor. Erkeklerin çoğunluğu roman okumayı bir tür aşırı duygusallık hali, aşırı dozda romantizm, erkeksi olmaktan uzaklaşma tehlikesi gibi algılıyorlar. Özellikle de kadınların yazdığı romanları okumaktan kaçınıyorlar. Bu durum yazarları da yönlendiren bir şey olmaya başladı ve birçok yazar kadınlara hitap eden romanlar yazmaya başladı. Hayatın içinde sadece kadınlar veya erkekler yok. Hayatı tüm dengeleriyle ve zaman zaman da dengesizlikleriyle anlatmaktan yanayım ben. Romanda hal böyleyken öykünün durumu daha da vahim. Öyküler neredeyse hiç okunmuyor. Halbuki Türkiye'de çok iyi bir öykü geleneği var. Hep söyledim, iyi bir öykü yazmak iyi bir roman yazmaktan daha zordur. Romanda çok zamanınız vardır ama öyküde birkaç sayfada her şeyi vermeniz gerekir. Sait Faiklerle, Haldun Tanerlerle doruğa çıkmış güçlü bir öykü geleneğimiz var. Fakat maalesef öykü okunmadığı için öykücülerimizin neredeyse tamamı roman yazmaya öyküdümler. Fakat öykü ve roman iki farklı disiplindir. Roman, öykünün uzununu değildir asla. Bu nedenle çoğu yazar iyi öykücüyken bunu bırakıp kötü romancı olmakla yetinmek zorunda kalıyor maalesef. Aralarından iyi roman yazarları da çıkıyor elbet ama çok az.

Yazmış olduğunuz kitapların ne kadarı kurgu?

Tamamı kurgu. Benden izler vardır mutlaka, sonuçta ben yazıyorum ama ben romanlarında otobiyografik öğelere fazlaca yer vermekten hoşlanan bir romancı değilim. Otobiyografik roman yazılabilir, bu da asla romanın değerini azaltmaz ama ben uzak durmaya çalışıyorum. Örneğin Güz Kokulu Günahlar romanında ben hiç yokum anlatıcı da ben değilim. Ben zaten romanlarımda, birikimlerimle, hayat görüşümle tecrübelerimi kurmacanın içine katarak bir şeyler anlatmaya çalışırken mutlaka benden parçalar da buluşuyordur anlatıcının içine. Bu doz yeterli, okurun, benim nasıl bir insan olduğumun okuru pek ilgilendireceğini düşünmüyorum. Mümkün olduğu kadar benim sesimin uzak durması lazım. Yazarın sesi romanda olmalı ama bağırırmamalı. Yazar sesini kısık sesle, hatta bazen fısıltıyla duyururken, kurmacası öne çıkmalı. Yazarlık böyle bir şeydir. Son romanımda bir on dokuzuncu yüzyıl anlatıcısı ve bir de güncel yazar Isabella var,

ben yokum. Yazarken Isabella'nın günlüğü ile anlatıcının anlattıkları zaman zaman iç içe geçiyor; birbirleriyle çelişiyordu; ben de kavgayı uzaktan seyrediyordum. Keyifli bir yazma süreci oldu benim için...

Evet, anlatıcı ve Isabella'nın anlattıklarının birbiriyle çeliştiği yerler var romanda. Hangisine inanalıyız?

Bu romanda iki şeyin ucunu açık bıraktım. Birincisi o çelişkide kime inanmamız gerektiği ikincisi ise kitabın finali. Okur bu iki yerde romanı kendi istediği şekilde tamamlayabilsin istedim. Finalde de okur kimi istiyorsa o olsun...

Kitabın finalinde bende oluşan algı Alfredo'nun naif yapısı ve karısına olan aşkıdan dolayı silahın boş patladığı yönünde...

Bu çevremdeki insanların çok azının düşündüğü bir finaldi. Ben de bilmiyorum. Bu yüzden özellikle şu öldü veya bu öldü demeyeceğim. Bu dördüncü seçeneği. Alfredo intihar edebilirdi, Isabella'yı veya arkadaşı Nicolo'yu vurabilirdi. Bu seçeneklerin dışındaki havaya patlatılmış boşa giden bir mermi seçeneği çok az kişi tarafından düşünülen bir sonudur. Bu da aklımda vardı yazarken. Romanın sonunda okura, bu dört finalden birini seçmek kalıyor.

Eğer kitabın finali bahsedilen dördüncü son ise yeni bir kitap için de ortam yaratılmış oluyor. Zira dördüncü sonla kitabı bitirirseniz ortada bitmemiş bir hesap kalıyor.

Hayat da öyle değil mi zaten. Bu yüzden roman da böyle bitebilir. Hayat da bir sürü bitmemiş hesapla son buluyor. Hiç kimse 'Ben her şeyi bitirdim finale geldim' diyemiyor ki giderken...

Romanların ana karakterlerinin psikolojik yapıları insan beynini sürekli zorlayan bir gelgit yaratıyor. Romanların psikolojik yönünün ağır basıyor olması bilinçli bir seçim mi?

Aslında gelgitler yaşamın içinde var. Hayat düz bir çizgi üzerinde ilerlemiyor, sürekli çatalanarak gidiyor. Bu nedenle hepimiz yaşamımız boyunca pek çok karar vermek zorunda kalıyoruz. Bunların bazıları doğru, bazıları da yanlış oluyor ama aslında kararsızlık hep var. Suphi'ninki de Alfredo'nun veya Isabella'nın yaşadığı da öyle.

Fotoğraftaki Kadın romanında Suphi'nin otele buluştuğu kadına davranışı... Orada Suphi id'ini mi çıkarıyor ortaya?

Evet, tamamen bastırılan duygular çıkıyor ortaya. O ilkel benlik kaynaklı da bir izleme güdüsü var. Özellikle Suphi gibi cinsellikle ilgili sorunlar yaşayan insanlarda olabilecek bir durum bu.

Kitaplarınızda betimlemeleri sıkça görüyoruz. Betimleme fazla kullanıldığı zaman okuru sıkın bir yoldur ama sizin kitaplarınızda hiçbir şekilde sıkıyor insanı. Bunu neye borçlusunuz?

Bu görüş bana internet üzerinden de okurlarım tarafından iletilmişti. Roman yazmaya başladığımda benim de çekincelerimden biriydi bu. Benim edebiyattan aldığım haz betimlemelerle paralel gider. İyi betimleme romanın salçasıdır. Fazla kaçırırsanız ağır olur, az koyarsanız tatsız... Okur olarak betimlemelerden aldığım haz yazar olarak da yazdıklarına yansımış durumda sanırım.

Kitapta yedi ölümcül günah da sıralanmış. Kitabın adı neden Güz Kokulu Günahlar?

Kitap aslında iki ana karakterli bir roman. Önce Alfredo, romanın bir bölümünden sonra da Isabella suçlu olarak görülmeye başlıyor. Romanın adının Güz Kokulu Günahlar olmasının sebebi, yedi ölümcül günahın birinin romanın merkezinde duruyor olması. Günah konusu din kavramıyla çok paralel giden bir konudur. Isabella'nın eşini aldatması bugün normal görülebilir ama o dönemlerde, üstelik Katolik inancına sahip İtalyan Levantenler için bu büyük bir günahı. Bir kilise papazının da katıldığı İncil'de adı geçen yedi kutsal kilisenin ziyareti esnasında Isabella'nın eşi Alfredo'yu iki kez aldatması bu günahı daha da büyütüyor. Bir sonbahar günü başlayan, yıllar önce bir sonbaharda yapılan yedi kiliseler gezisinde olanlar anlatıldıktan sonra yine başladığı ana dönen biten Güz Kokulu Günahlar'ın temelinde bu var, yani yedi ölümcül günahın biri olan şehvet düşkünlüğü... ■